

oud nieuws

Uitgegeven door de historische vereniging van Krimpen aan de Lek 'Crempene'

Nr.19, september 2019

Beste leden,

We zijn er trots op dat dit alweer de 3e uitgave van *Oud Nieuws* in dit jaar is. Een prachtig onderwerp: 'De geschiedenis van de Bibliotheek in Krimpen aan de Lek', dat mooi aansluit bij de opening van het Historisch Ontmoetings Punt (HOP) op 14 september j.l. In deze uitgave kunt u lezen hoe de bibliotheek na omzwervingen en met behulp van vele plaatselijke vrijwilligers nu in zo'n prachtige ruimte is gehuisvest. Hiermee komt ook de goede samenwerking met het Cultuurhuis en de Bibliotheek Krimpenerwaard tot uiting.

Op de Open Monumenten Dag (OMD) konden leden en bezoekers de expositie in de vitrine en de mooie oude foto's bewonderen. Tevens werd er continu een presentatie gehouden over de Plekken van Plezier van weleer. Er kwamen veel herinneringen naar boven bij de bezoekers.

De aftrap voor de OMD Krimpenerwaard werd gegeven in de kantine van Bolnes op de Zaag tijdens een fototentoonstelling. In de Fabriekshal kon men foto's bekijken van de activiteiten op de Zaag en oude Bolnes-motoren bewonderen. Altijd een mooi gespreksonderwerp voor de technuten onder ons.

De excursie, die we voor 21 september gepland hadden, kon helaas niet doorgaan wegens te weinig aanmeldingen. Houdt de e-mails en de nieuwsbrieven goed in de gaten voor een nieuwe uitnodiging. En mocht u zelf een goed idee hebben voor een excursie of lezing, schroom niet en meldt het ons. U weet dat we iedere 1^e vrijdagmiddag van de maand aan de leestafel in de Bibliotheek aanwezig zijn voor uw vragen en opmerkingen. Al vele 'buitenstaanders' maken hier ook gebruik van door te vragen naar woningen en/of familie. Desgewenst wordt u doorverwezen naar het Streekarchief of naar een cursus Genealogie.

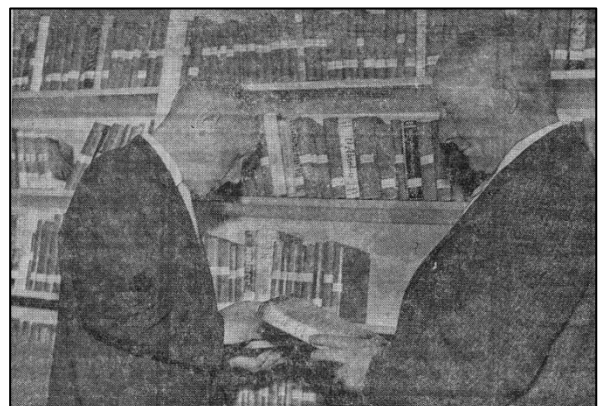
Onze archiefbeheerder Elsa Moerkerken is iedere donderdagmorgen aanwezig in ons archief in de Dertienhuizen. Zij zal u graag helpen, indien gewenst. Namens het bestuur veel leesplezier toegewenst, Riet Visser-Bouter (secretaris)

De geschiedenis van de Bibliotheek in Krimpen aan de Lek

(door Elsa Moerkerken-Dekker)

De geschiedenis van de Departement-bibliotheek Krimpen aan de Lek begon al in 1850. Uit oude notulen is gebleken dat een van de eerste besluiten van de leden van het Nut was om een bibliotheek samen te stellen ten behoeve van de ingezetenen of zoals men het toen uitdrukte een bibliotheek voor het algemeen. Precieze datum en jaar van oprichting zijn niet te vinden, maar herhaaldelijk wordt in de notulen van de jaren 1850 tot 1860 gesproken over de werkzaamheid van de Nutsbibliotheek.

De eerste delen voor de bibliotheek zijn verkregen uit schenkingen van de leden van het Departement zelf. Al spoedig bleek dat de bibliotheek in een behoefte voorzag. Om de ingezetenen van Krimpen aan de Lek meer algemene ontwikkeling bij te brengen, werden in 1879 exact 732 boekdelen uitgeleend aan 74 lezers, wat

voor een kleine dorpsgemeenschap niet slecht te noemen is als men daarbij in aanmerking neemt dat lang niet iedereen kon lezen. De Nutsbibliotheek is altijd een bloeiend bedrijf geweest en in de vele jaren van haar bestaan heeft men dan ook altijd grote medewerking ondervonden van het gemeentebestuur, want bijna al die jaren is de Nutsbibliotheek in een van de lokaliteiten van openbare scholen gevestigd geweest. Totdat het lokaal van de Prinses Ireneschool, waar de uitlening plaatsvond, niet meer beschikbaar was. Een tijdelijk oplossing werd gevonden, want men kreeg de beschikking over de tuinkamer van burgemeester Meijers aan de Rijsdijk. Hoezeer men als bibliotheekcommissie (de heren Alblas en Verhoeff) hiermee ook geholpen was, het bleef een noodoplossing. Men kwam tot de overtuiging dat de bibliotheek in een permanent gebouw gehuisvest moest worden en het liefst op een plek in het centrum. Bij de verhuizing naar de tuinkamer was gebleken dat het aantal lezers sterk gestegen was, mede door de omstandigheid dat de lezers zelf hun boeken konden bekijken en uitzoeken.

Nutsgebouw Kerkestoep 1

Het pand Kerkestoep 1 kwam leeg te staan en niet meer voor bewoning in aanmerking, waardoor er plannen werden ontworpen om aldaar een eigen Nutsgebouw te vestigen. De uitzonderlijke ligging in het centrum van het dorp was goed, maar een grondige verbouwing was onontkoombaar.

Omdat tekeningen en begrotingen meerdere malen gewijzigd werden, heeft het twee en een half jaar geduurd voordat de verbouwing gereed was. Door diverse wijzigingen in het plan waren de kosten ook steeds hoger geworden. Tijdens de verbouwing werd de mogelijkheid geopperd om op lange termijn een gedeelte van het pand te verhuren aan de Rotterdamsche Bank uit Krimpen aan den IJssel, zodat die aldaar een aantal uren per week zitting kon houden, net zoals notaris Oosterom uit Lekkerkerk dat eenmaal per week ging doen. Bij de opening deed het Nutsgebouw niet alleen dienst voor het uitlenen van boeken, maar men kon er ook voor materiële zaken terecht. Door de goede samenwerking met de aannemers was men er in geslaagd om van het oude pand een mooie bibliotheek te maken. Door een kleine hal kwam men rechts in een ruime kamer voor de Rotterdamse Bank en links van de hal was de bibliotheek gevestigd. Langs de wanden stonden de boeken keurig gerangschikt.

De opening door de voorzitter, de heer Mijnlief, was in augustus 1960. Burgemeester Meijers overhandigde hem een elektrische klok en vond het Nutsgebouw een aanwinst voor de gemeenschap. De Nutsbibliotheek had op dat moment de beschikking over 1600 boeken, waarvan 1000 romans, 400 jeugdboeken en 200 populair wetenschappelijke werken, die laatsten genoten echter niet de meeste belangstelling. De bibliotheek kreeg boeken van de Centrale vereniging voor Reizende bibliotheken. Men ontving een wisselcollectie van 150 boeken. Hiermee werd bereikt dat naast de eigen aankopen, de bibliotheek op peil gehouden kon worden. In 1960 waren er ca. 150 leden en 7000 uitleningen.

Christelijke Volksbibliotheek

Er bestond nog een bibliotheek, ontstaan in 1950. De exploitatie beruiste aanvankelijk bij de Jeugdvereniging 'Onderzoekt de Schriften' in het destijds bestaande verenigingsgebouw Ichthus naast de Hervormde pastorie aan de Dorpsstraat. In de jaren zestig werd hierin de christelijke kleuterschool ondergebracht en moest de bibliotheek een ander onderkomen zoeken, dat werd gevonden aan de binnenkant van de dijk Dorpsstraat 24 en heeft als zodanig verschillende jaren als Christelijke Volks-bibliotheek dienst

gedaan. Achteraf gezien is het bijna onbegrijpelijk dat dit in zo'n beperkte ruimte mogelijk was. Gelukkig kon de bibliotheek in 1967 opnieuw verhuizen, deze keer naar het nieuwe verenigingsgebouw De Rotonde aan de Brederodestraat 1, waar een aanzienlijk ruimere accommodatie beschikbaar was, zij het dan multifunctioneel. Bij deze gelegenheid werd de naam gewijzigd in Rotondebibliotheek. Het is onder deze vlag dat deze kleine zelfstandige bibliotheek (met een jaarlijkse overheidssubsidie van f 100,-) heeft kunnen functioneren met een nauwelijks veranderende kern vaste medewerkers, aangevuld met wisselende helpers, tot aan de samenwerking met de Nutsbibliotheek in de vorm van een Stichting.

Stichting Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek

De Stichting Gemeenschappelijke Openbare Bibliotheek ontstond in 1980 doordat 2 bibliotheken zijn samengegaan, de Nutsbibliotheek en de Rotondebibliotheek.

In januari 1982 werd het souterrain van het Bestuurscentrum aan de Dorpsstraat door de nieuwe Stichting in gebruik genomen. De prognose dat in 1991 een nieuwe en grotere voorziening nodig zou zijn was al snel achterhaald. In 1984 werd al duidelijk dat de bibliotheek binnen twee jaar uit zijn jasje gegroeid was, voornamelijk door de sterke toename van het aantal lezers en de uitbreiding van de collectie. Met het gemeentebestuur werden besprekingen gevoerd over een nieuwe locatie en de financiële consequenties die hieruit voortvloeiden.

Oude kleuterschool, Prinses Marijkeschool

De oude kleuterschool, genaamd Prinses Marijkeschool aan de Jacob Catsstraat, werd in 1988 bestemd voor vestiging van zowel de bibliotheek als de peuterspeelgroep. Na de verbouwing konden beide disciplines los van elkaar functioneren en was er een bibliotheekvoorziening ontstaan die er mocht zijn. Het vloeroppervlak van de boeken-uitleen was verdrievoudigd. Er was een kantoor- en vergaderruimte, een lees- en studiehoek en fotokopieer-mogelijkheden. Ook waren er een aantal kasten voor boeken die op de literatuurlijst van de middelbare scholen voorkwamen en er was een gezellige hoek voor de kleuters gecreëerd. De bibliotheek was voortaan ook toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kortom de vernieuwde bibliotheek was een aanwinst voor Krimpen aan de Lek.

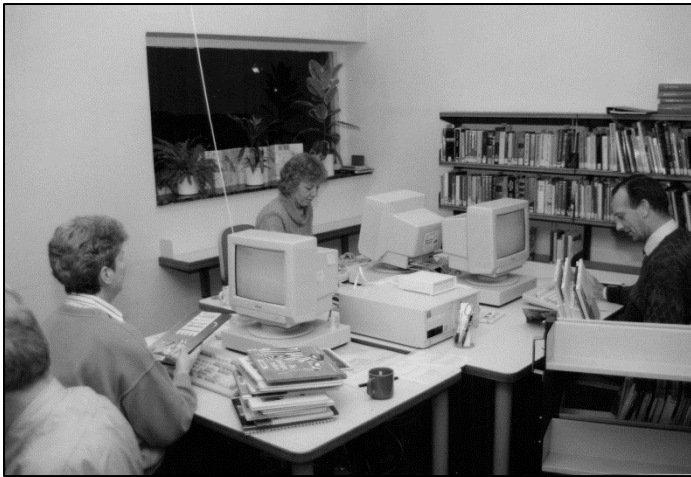
Het bibliotheekteam bestond toen uit 16 vrijwilligers en werd uitgebreid met een bibliothecaresse. Hierdoor werden de activiteiten uitgebreid en de openingsuren verruimd. Het bestand was circa 14.000 boeken. Er

werd ook veel aandacht besteed aan informatie- en hobbyboeken. In mei 1992 werd een gezellige bibliotheekweek gehouden ter gelegenheid van het 100 jarig-bestaan van de Nederlandse Openbare Bibliotheek. Er werden tal van activiteiten georganiseerd, o.a. op creatief gebied. Het geheel werd muzikaal omlijst door Crescendo en het pas opgerichte jeugdorkest. De jeugdige muzikanten werden in nieuwe passende kleding gestoken (korenblauwe sweaters) die gesponsord waren door de Rabobank. Ook werd er een inzamelactie gehouden voor een Zuid-Amerikaanse zusterorganisatie. Er werden oude bibliotheekboeken verkocht voor f 1,-. De opbrengst ging naar een bibliotheek in het Braziliaanse Léon.

Bibliotheek gaat automatiseren

Na jaren de uitleen van boeken handmatig te hebben bijgehouden ging de bibliotheek over op een geautomatiseerd systeem. Er moest veel werk verricht worden om alle 17.000 titels in te voeren en alle boeken moesten voorzien worden van een voor de computer herkenbaar label. Tevens moesten ook de persoonlijke gegevens van alle leden in het systeem worden gezet. Een grote klus, waarmee de bestuursleden en merendeels vrijwillige medewerk(st)ers een aantal weken bezig zijn geweest. In april 1994

werd het geautomatiseerde systeem in gebruik genomen. Met behulp van een nieuwe uitleenpas en een streepjescode op ieder boek registreerde de computer precies wie welk boek had meegenomen en daarmee kwam veel schrijfwerk te vervallen. De wachttijden aan de balie werden korter en de bibliotheekmedewerk(st)ers hadden ook meer tijd over om hun klanten te adviseren en te helpen zoeken naar het juiste boek.

Ook was de collectie in feite veel groter geworden, omdat de Krimpense computer werd aangesloten op het netwerk van de Provinciale Bibliotheek Centrale, waardoor de gebruikers ook konden zoeken in bestanden van andere bibliotheken in de buurt. Het

nieuwe systeem werd in gebruik genomen met enkele feestelijkheden, zoals het optreden van een goochelaar, een groep straatartiesten en een vrolijke ode door het revue-gezelschap van de Plattelandsvrouwen. Voor de achtergrondmuziek speelden twee gelegheidsensembles van Crescendo.

Jacob Catsstraat en Basis Bibliotheek Krimpenerwaard.

In 2007 had de Stichting Ouderenvoorzieningen Nederlek een bouwplan ontwikkeld voor de bouw van een appartementen- en voorzieningencomplex op deellocatie De Dertienhuizen. De bibliotheek aan de Jacob Catsstraat en enkele omliggende gebouwen moesten daarvoor worden gesloopt. De bibliotheek verhuisde naar een tijdelijke ruimte in de Constantijn Huygenstraat.

Het was de bedoeling dat gedeputeerde Van Heijningen van de Provincie Zuid-Holland de opening zou doen, maar hij stond in een file en kon daarom niet op tijd aanwezig zijn. De officiële openingshandeling van het tijdelijke onderkomen werd daarom verricht door de oudste en jongste lener van de bibliotheek Krimpen aan de Lek.

De bibliotheek is ook in 2007 samengegaan met de andere bibliotheken in de Krimpenerwaard. De Krimpense bibliotheek was hiermee onderdeel geworden van de Basisbibliotheek Krimpenerwaard.

Bibliotheek Krimpenerwaard

Sinds 2012 bieden alle vestigingen van de Bibliotheek Krimpenerwaard gratis internet aan aan alle bezoekers via de publiekspc's. Bovendien is in alle bibliotheken gratis Wi-Fi beschikbaar. In de Bibliotheek Krimpenerwaard wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de diensten van ongeveer 200 vrijwilligers. Zij verrichten allerlei werkzaamheden in en voor de bibliotheek en zijn bijvoorbeeld gastheer of -vrouw in de uitlening of bij een digitaal café, taalmaatje, opruimhulp, bibliotheek-aan huis vrijwilliger, taaldocent of trainer bij cursussen voor digitale vaardigheden.

Naar het Cultuurhuis, De Mark 201

Het tijdelijke verblijf in de Jacob Catsstraat heeft 9 jaar geduurd. In 2016 is de bibliotheek verhuisd naar het Cultuurhuis, waar een bijzondere ruimte is voor de open bibliotheek. De implementatie van nieuwe hardware en een nieuwe infrastructuur zijn begin 2018 afgerond. Vanaf dat moment wordt er door de

medewerkers in de Cloud gewerkt. Het voordeel hiervan is dat alle medewerkers hierdoor dus ‘werkplekonafhankelijk’ zijn geworden.

Verder zijn in vier vestigingen de zelfbedieningssystemen na acht jaar vervangen, vanwege haperingen in het oude systeem. De nieuwe zelfbedieningssystemen functioneren naar volle tevredenheid.

Bronnen:

De Havenloods 2-4-1960

Nederlek Nieuws 27-9-1988, 26-5-1992, 25-1-1994, 19-4-1994, 6-3-2007

Oud medewerksters Riet Visser-Buter (1991-2015) en Hetty Zeeman (1975-2010)

Nieuw in de bibliotheek een Historisch Ontmoetings Punt (HOP)

Op dondermiddag 5 september j.l. werd het HOP officieel geopend. De publieksopening was op 14 september j.l. tijdens de Open Monumentendag.

Het HOP is een samenwerking tussen de bibliotheek Krimpenerwaard, het Streekarchief Midden-Holland en onze Historische Vereniging Crempene. Onder het toezien van Peter v.d. Hoog (een nazaat van reder Pieter v.d. Hoog), in historische kledij gestoken, werd het convenant ondertekend door de drie partijen.

Het HOP is een vaste plek in de bibliotheek van Krimpen aan de Lek in het Cultuurhuis, waar informatie is te vinden over de geschiedenis van Krimpen aan de Lek en omgeving. In het HOP zijn niet alleen boeken en naslagwerken over Krimpen aan de Lek en omgeving te vinden, maar

ook de nieuwsbrieven van de andere historische verenigingen in de Krimpenerwaard. Diverse boeken over de historie van Krimpen aan de Lek kunnen ook geleend worden.

Er is een wisselende foto-expositie in de fotowand en er zijn kleine tentoonstellingen in de vitrine van de HOP- kast. Verder organiseert het HOP gratis activiteiten zoals lezingen in de vorm van PowerPoint presentaties.

Enkele leden van HV Crempene zitten ook iedere eerste vrijdagmiddag van de maand aan de leestafel in de bibliotheek met een speciaal thema en voor het beantwoorden van vragen. Verder kunt ook digitale foto's inzien. Mocht u in het bezit zijn van (beeld)materiaal over Krimpen aan de Lek, kom dan gerust eens een keer langs.

Informatie opvragen

Op de website van bibliotheek Krimpenerwaard kunt u zoeken naar titels van boeken die beschikbaar zijn binnen de collectie van de Krimpenerwaard. Dit kan via de catalogus o.a. door te zoeken op het onderwerp Krimpenerwaard.

<https://www.debibliotheekkrimpenerwaard.nl/>

Gevonden titels kunnen gereserveerd en geleend worden door leden van de

bibliotheek. Tevens vindt u op de website de openingstijden van de bibliotheek en het HOP.

De website van het Streekarchief Midden-Holland biedt toegang tot een schat van informatie en beeldmateriaal voor uw stamboom- en historisch onderzoek. <https://www.samh.nl/>

Dossiers zijn op te vragen via Internet en in te zien op de studiezaal in

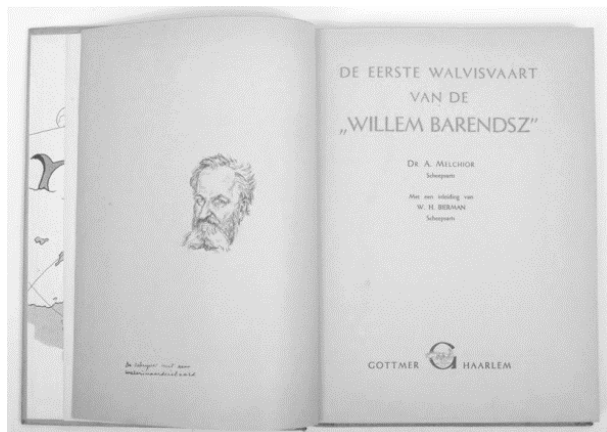
de Chocoladefabriek, Klein Amerika 20, Gouda.

In de studiezaal wordt een zo volledig mogelijke bibliotheek bijgehouden van boeken, tijdschriften en andere publicaties die betrekking hebben op de regio. Iedereen die iets wil weten over de geschiedenis van zijn familie, huis of buurt in deze regio kan terecht in de studiezaal van het streekarchief. Alle boeken, archiefstukken, et cetera zijn gratis in te zien.

Boekbespreking De eerste walvisvaart van de “Willem Barendsz”

door Henk Hofwegen

Dr. A. Melchior, *De eerste walvisvaart van de “Willem Barendsz”* (Haarlem jaar van uitgave onbekend), Uitgave Gottmer, 233 blz. (Het boek staat in het archief bij ons)

Het zal je maar gebeuren dat je als scheepsarts, met de beste bedoelingen wat betreft gezondheid en hygiëne, op een walvisvaarder ter walvisvangst gaat en er van je goede bedoelingen helemaal niets terecht komt. Sterker nog, dat het op een complete chaos uitloopt. Dit overkwam dr. A. Melchior die samen met een collega scheepsarts de medische verantwoordelijkheid had over de 300 koppige bemanning van de walvisvaarder Willem Barendsz, die in 1946 uit de haven van Amsterdam vertrok naar de Zuidelijke Poolzee, om walvissen te gaan vangen. Al tijdens de tweede wereldoorlog was door de Amsterdamse ondernemers A. M. Versluys en A. Warnderink Vinke

bedacht de walvisvaart weer nieuw leven in te gaan blazen om het tekort aan grondstoffen na de oorlog op te vangen. Al snel na de bevrijding werd met hulp van de overheid de Zweedse tanker 'Pan Gothia' aangekocht en omgebouwd tot het walvismoederschip de 'Willem Barendsz'. Men had zelfs een echte ziekenboeg ingericht. Daarnaast waren nog 8 vangboten in Panama aangekocht en in oktober 1946 vertrok de expeditie met zo'n 300 man aan boord richting de Zuidelijke Poolzee. Aan boord bevond zich een bont gezelschap, want naast de walvisjagers waren er o.a. biologen voor het wetenschappelijk aandeel van de expeditie, rijkscontroleurs voor toezicht op de walvisvangst en vliegeniers, die vanaf zuidelijk gelegen vliegvelden verkenningsvluchten moesten uitvoeren. Door de slechte hygiëne die tijdens de expeditie aan boord ontstond, mede door het niet nakomen van de met de kapitein gemaakte afspraken hierover, staken allerlei infectieziekten de kop op en zelfs gevallen van scheurbuik worden beschreven. We hebben het over 1946! Commercieel was de expeditie een succes, maar voor dr. Melchior en zijn collega? De ware oorzaak van het ontstaan van de problemen wordt uitvoerig beschreven. Het boek is rijk geïllustreerd met pentekeningen van de schrijver, die duidelijk over tekentalent beschikte waardoor het bloemrijk geschreven verhaal nog meer tot de verbeelding gaat spreken.

Mededelingen:

- De najaarsledenvergadering wordt gehouden **26 november** en staat in het teken van de presentatie van een nieuw boekje: De geschiedenis van de ijsclub Thialf. Noteer alvast de datum.
- Dit jaar doen we ook weer mee met RABO Club Support. Als u lid bent van de Rabobank kunt u weer op ons stemmen van **27 september tot en met 9 oktober**. Des te meer stemmen wij krijgen des te hoger het bedrag dat wij krijgen voor de vereniging. Dus breng uw stem uit.

Wij doen ook mee aan Rabo ClubSupport!

En jouw stem is geld waard.
Vanaf 27 september kun je op ons stemmen.

Ontdek hoe op Rabobank.nl/clubsupport

COLOFON

Oud Nieuws wordt uitgegeven door de historische vereniging van Krimpen aan de Lek 'Crepene'
Redactie en opmaak: Gijs en Elsa Moerkerken
Correctoren: Jan Kees Wepster, Bert van den Herik
Secretariaat: Buitenweg 8
2931AC Krimpen aan de Lek
Tel: 0180-522465
e-mail: crepene@telfort.nl
website:
www.historischeverenigingcrepene.nl
facebook: www.facebook.com/historischeverenigingcrepene